

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
недільні і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

3 життя нашої суспільности.

На наші замітки в 188-ім числі „Буковини“ про причини розтїчи і розярення в нашій суспільности подає п. А. Борковський в найновішій числі „Зорі“ таку відповідь:

„Буковина“ шкодує, що я не дав відповіді на те, „чому ми самі одні на других дивимося вовками,“ і дотикає тими словами сьміло найболючішою нашої рани. Я не був такий відважний і для того навмисне поминув мовчки те, о чім у нас всі добре знають, о що часто спорять, а то й сварять ся. Але коли „моя відповідь попри тяжкім і оправданім стоні з грудий“ може справді „роз'яснити троха людям загальне положене,“ то я, хоч і зовсім нерадо, таки готов дати ту відповідь. Але мушу зазначити наперед, що не гадаю говорити догматично, менторским тоном, а так собі щиро, отверто, але без ніякої претенсії до неомильности, вискажу, як задивляю ся на справу.

Отож на мою галку всякий, хто хоче лічити або тільки розпізнавати так тяжку хворобу, як наша розтїч, той повинен опирати ся на певних, незаперечених фактах, а погляди свої повинен висказувати ясно і переконуючо; в противнім разі не повинен бодай уживати тону рішучого, певного себе. Коли би при хорім станув лікар навіть європейської слави поруч лікарів маломійських, то й той мабуть не зважив би ся сказати до них: „Се, мої панове, рак. От-

се моя діагноза. Лічіть хорого так а так!“ Бо ті маленькі панове готові би ему не повірити на саме его високоучене слово і не послухати его ради. А редакція „Буковини“ таки так зробила. „Се наша діагноза“ каже, хоч зовсім не викazuje симптомів, на котрих ту діагнозу опирає. „Ми не маємо сили“ — згода, бо се факт очевидний і не потребує доказу. „Ми мало розвиваємо нашу силу“ — се також факт. „Поратунок для народу — се культурна робота для него“ — се загальна правда, оперта на відвічнім досвіді, і теж не потребує доказу. „Спад всего нашого руху в бік політичний вивів нарід з рівноваги і напровадив на него розтїч і роз'ярене“ — се вже тільки в якійсь частині правда; викиньте слово „всего,“ а будете ближе правди. А вже: „Умову застою спровадили на Руси зле ведені часописи політичні, котрі довго годували нарід політичною лемішкою“ — се, вибачте, догмат, котрому не всякий схоже повірити. Може воно так, але може й не так; у всякім разі треба доказів, а їх нема.

Отже на тій непевній, а може й хибній підставі про „політичну лемішку“ оперті всі виводи: Політичні часописи довго годували нарід політичною лемішкою, звернули весь наш рух в бік політичний, спровадили умову застою, спинили розвій власної сили, повели людей одних до ліса, других до біса: тим то треба годувати нарід поживною стравою, звернути рух на бік культурної роботи і так розвивати власну силу, а мине й розтїч і навіть посторонні причини нашого лихолїтя.

А виводи, оперті на непевній або й хибній підставі, звістно, мусять і самі бути непевні або хибні. Тим то й спорити з ними шкода, поки підстава не буде переконуючо доведена.

Але мені здає ся — виразно кажу: здає ся мені, — що причини нашої розтїчи треба глядати деінде. Адаже-ж політичні часописи були у нас і перед кількома роками, і то як раз ті, що вже „довго“ годували нарід, — між ними була й „Буковина:“ а розтїч якось не було такої, як тепер, не казати вже о роз'яреню. Не вже-ж з того часу проявила ся розтїч через ті часописи, що вже опісля настали або змінили свою програму?... Се може було би ближе правди. Але лишім ті часописи з Богом на боці. Тоді, перед кількома ще роками, як раз спускались ми всі лише на власні сили. Кажучи ми, я розумію Русинів, а не ту жмінку людей, що то їх ніхто й тоді не мав за Русинів, а за рака на рускому тілі. Спускаючись лише на власні сили, ми справді горнули ся в одну руку в руку, поклали однодушно головну вагу на роботу культурну і робили її, як уміли і могли і як нам її робити дозволювано. І ми помалу починали вже навіть підводити голову та з самодоволенем усміхати ся замість плакати, бо нам доводилось вже й купати власного, своєю працею — культурною-ж — заробленого, хоч і чорного хліба. Не тут місце широко розводити ся, що справді так було. Але се факт і він ще остає в свїжій пам'яті у всіх, чия пам'ять не надто коротка, Аж коли ми стали глядати помочи посто-

2)

Некультурна.

НОВЕЛЯ

Ольги Ксобилянської.

(Дальше.)

Єї хата — звичайна хата селянська з приєпою, коло вікон оббілена. Коло хати город, а в городі всячина. Овочеві дерева, огородини, соняшники, цвіти, васильок, а жовтих зводників цілі дві грядки. Сильний їх запах аж морочить. Она сама. В неї ніколи дітей не було; она любить ся кожною квіткою з окрема.

— Я люблю, щоби так все було, се весело так! — говорить, коли хто подивляє єї город. А хоть і в нїм нічого особливого нема, їй він немов рай. В неділю по обіді лягає під грушку. Коло неї псе, кіт, двоє-трое курат, і так лежить і курить або спить. Товариства не шукає; говорити ні з сим ні з тим не любить; до сусідів лиш дуже рідко заходить, а коли заїде, то обгляне ся вперед добре, заким де усяде, або що в рот возьме.

— Параска дуже джінгаш!*) — говорять

мов уражено сусіди Волохи. — Роздивлює ся мов пані, як прийде в хату; най ліпше в себе розгляне ся, там скорше найде щось погане, як в нас!

Але їй то байдуже. Она бридить ся когось, хоть н. пр. в волоских хатах дуже чисто — і не таїть того.

Збирають ся єї чим угостити, она вже на порозі. „Забула курята загнати на подвірє — вимовляє ся — ще пропаде яке. — І спішить до дому.

— От, коли-б у вас яка дитинка — скаже до неї сусідка, — то вам би веселійше було.

— Може би і було ще веселійше! — відказує она — але як би мало бути яке погане... ей Боже! ні, поганих, або нечистих і на очи не хочу видіти!

— Але так вам сумно...

— Мені не сумно.

І она говорить правду. Їй ніколи не сумно. Навіть в зимі, де сама по тижневи сидить і людини не бачить, — їй не сумно. Сидить, пряде, курить, говорить до кота, до собачки, до своєї півдюли курий, сьміє ся до них, ворожить в карти, в кукурудзи, і їй не сумно. Вечерами, як сніг бе до дрібних вікон єї хатини, вітер гомонить беззвучним голосом своїм, она сидить,

скуливши ся коло печі, з люлькою в роті, і слушає чогось. Сильний шум валить воздухом. Валить з Рунга і Магури, як хмари птаків, а вітер розносить его. Рунг і Магура погнівали ся... їй не страшно. Запускає хто до дверей, она й не ворухить ся з місця.

— Хто там? — питає рівним сьміливим голосом — і не отворить, доки не дізнасть ся докладно, хто і чого прийшов. Їй лиш ліпка вставати з вигідного теплого місця, — але щоб лякала ся чого, то ні.

Думка — то в неї — сон.

Все, що видумає, толкує собі: „се дав Бог мені такий сон...“

В неї є і сестра. Старша від неї, Текля, гарна, як она, так само бездітна вдовиця, як она, але она єї не любить. Они і не мешкають разом. Від часу, як Текля старала ся відбити від неї Малининого сина, она стратила для неї серце.

Вирочім она...

Зажартує до неї хто небудь з чоловіків або з парубків, она вже зараз бере єя до его ременя і шукає за мошенкою, за тютюном... безлична!

Кілько разів давав їй пан Куба тютюн — гей-гей! де би она була зайшла, як би була хотіла!... але в неї було лице...

*) деакатна, вражлива — по волоски.

ронної і то як раз в жерелі, слушно чи неслухно — але-ж се також факт — найбільше незлюбленім: з того часу почала ся розтіч і чим раз більше роз'ярене. І се цілком проста річ. Одні раді би йти своєю давнюю, по часті вже досить випробуваною дорогою; а другі пішли иньшою дорогою, загально нелюбою. Одні пішли до ліса, другі до біса. Мало того: ті, що пішли до біса, ходять крутими, тайними стежками; ніхто не знає гаразд, куди вони простують; через те ніхто їм не вірить, всякий дивить ся на них вовком. Вони-ж самі мають для тих невірних не слово щирого, дружного пояснення, котрим може би — хто знає! — і повернути їх могли до себе, а тільки неясні теорії, догмати і менторський глум. За тим вже йде і роз'ярене. Ба й сего ще мало: слідом за тим роз'яднянем пішли річи соромні, яких теж у нас не бувало — у нас, кажу. Люди жалують ся на тайні доноси, через котрі той і сей зазнає прикrostий або й гіршого чого. Через те один другого боїть ся, бо не чує ся безпечним; роз'ярене росте. А вже з усього може чи не найгірше, бо найбільшу шкоду приносить: пішла насильна, а до того дуже невміла і незручна операція рака, через що той рак — звісно, так завжди буває — застрашаючо розростає і ширить ся, хоч перед тим от-от а був би сам відумер.

Оттака була би знов моя діагноза. Я найміцнійше переконаний, що вона вірна. За тверезостію мого суду могло би промовляти ще й те, що я від початку й досі стояв і стою осторонь тої колотнечі; особистого інтересу не мав я і не маю ні найменшого ні в чім; стою немов з боку і придивляю ся, як той каже, „безбарвним“ свідком. Все-ж таки не зважу ся клястись на те, що моя правда, бо й те можливе, що не знаю або не розумію багато дечого такого, що могло би мій суд змінити.

Але коли би мій погляд був вірний: то який же з него був би висновок?... А

вже-ж не иньший: вернім ми всі назад на давнійший шлях, станьмо назад добувати силу з самих себе, а не глядаймо її деінде; тоді мине ся і розтіч наша, а згодом і наше лихоліте.

Лишнім ми наші політичні часописи в спокою з їх „лемішкою.“ Де є політика, там і політичні часописи бути мусять. Коли-б ми були Болгарами під турецьким панованем, що платили гарач чи десятину, а поза тим жили собі, як самі хотіли (я не раз несказано їм завидую): тоді-б нам політичних часописей не треба було. А так вони конечні. І доки мужик наш, ба й ми всі мусимо годувати ся „лемішкою,“ бо не стати нас на мясо: доти годі від наших часописей ждати мяса; адже вони кість з кости нашої громади. Коли згодом громада дібе ся сили, то й ті часописи будуть иньші. А політики позбути ся — не наша воля, не наша й сила, коли раз живемо в конституційній державі. Щеж бо і кожний крок в нашій культурній роботі вяже ся не по нашій волі з політикою. Закладає громада школу: є політика; бо зараз іде борба, чи в рускій громаді має бути руска чи польська школа. Школа вже є, і то руска: так знов політика: бо не о те ходить, щоби рускі діти навчили ся чогось пожиточного, тільки о те, щоби „działwa nauczyła się poprawnie wygazać się po polsku.“ Закладає громада читальню: знов політика; бо комусь пр. читальня не на руку. Закладає читальня крам: знов політика: бо жид готов стратити на своїм крамі, а комусь більше залежить на жиді, ніж на громаді. Виєнає „Просвіта“ на підставі свого статуту свого вандрівного учителя господарства з наукою до своїх читалень: теж політика; пан староста готов завернути учителя шупасом.

Я навів лиш кілька прикладів; але кожда днина приносить з собою десятки таких прикладів, як то у нас всяка культурна робота Русинів спинає ся на колодах, котрі кидають нам під ноги ті, що по-

винні би скорійше колоди упрятувати. Мимо всякої рівноправности, запорученої законами, виробила ся в Галичині теорія, котра зачинає вже ширитись і по иньших краях Австрії, що „всі народи рівноправні, але не всі рівнозначні, і кожний нарід має користати з рівноправности лише в міру своєї культурної сили і доведеної справедливої потреби.“ Теорія, ані слова, крута! Але нехай би бодай виконувано її нелукаво. А то виходить на таке: Засів газда з челядію до миски. Старі їдять до схочу, аж мовляв пальцем досягають; а там якесь мале аж плаче з голоду. От ему і кажуть: буде з тебе; ти мале: ще захоруюш, коли обіш ся; вперед дай доказ, що тобі справедлі треба більше. І як воно дасть той доказ?! Коли-би дали їсти, то й воно-б дало доказ: з'їло би, було би веселе і не плакло би та дужало би.

Тим то й несправедливий докір, коли хто каже: всі політикуете, а культурної роботи не робите. Політикуємо, бо мусимо. А культурну роботу робимо, як на наші робучі сили, навіть дужу; всякий може о тім переконати ся, хто тільки має очі на те, щоби дивитись і видіти ними. А що з тої роботи невелика познака, то правда; але причина сему, що більша часть наших і так марних сил марнує ся на недобровільну політичну боротьбу з тими перешкодами, котрих бути не повинно, а до того й спинаєсь робота при кожній такій перешкоді. З сего виходить ще иньша велика шкода: не один робітник натовить ся, намучить ся, поки вилізе до половини гори: а далі пообтовкавши, покалічивши собі ноги на каміню та колодах, котрих там по правді бути не повинно, плюне знеохочений і знесиленій, вертає назад та вдруге не має вже охоти братись на ново до роботи. Воно не гарно, але й не дуже дивно. Через те й робітників у нас за мало на кожному полі. За тим ідуть ще дальші конечні лихі наслідки: при малім числі робітників неможливий розумний

В її хаті не порядок і убожество.

Довга дубова лавиця, з почорнілих дощок збите ліжко, такий самий стіл, груба неповоротна скриня, — на жертві недбало завішені річи і то майже все. За те стіни майже повні. Барвні малюнки, яскраві напері, стяжки, дерев'яні хрестики, горятка, засохлі цвіти, а в вікні понсові цвітучі цвіти, що тиснуть ся на дармо до замарганого шкла по дрібку сонця.

Між всім тим і завжди оживлена — она. Сидить і або пряде, а як ні, то вирізує з дерева що небудь. Хрести, ложки, мисочки або що небудь иньше дрібне; що їй на думку прийде.

— Хто вас вивчив таке робити? — питали її раз.

— Хто! — каже здивована. — Сама з себе! Так сидіти — не удам. Як возьму дерево в руки, оно вже і само виправить ся.

Одного разу схоронила ся в неї одна пані перед дощем. Побачивши, що она пряде гарно, і дізнавши ся, що она перебирає і для других прясти, — приносила їй вже відтак роботу і за плату сама до дому. Від часу до часу дарувала їй тютюну, завважавши, що се приводило її в дуже балакливий настрій. Гуцулка привязала ся до неї мов дитина, а коли її одного разу не було довший час дома, і она побачила її відтак несподівано на дорозі, з превеликої утіхи поцілу-

вала єю на велике здивоване пані в самі уста!

— Аж мені полекшало, що побачила вас знов! — говорила утішно. Прийдіть до мене на вишні. Саме тепер зрілі — запрошувала щиро паню.

— А принести вам і тютюну? Чи ви може вже перестали курити? — питала ніби поважно пані...

— Ой де перестала! — відповіла она майже з переляком — ще більше злюбила!

— Так? Ну, то я прийду і принесу вам пачку, а ви п іладьте велику китицю жовтих звздиків... вже деє розцвили ся у вас!...

— Ще і як! — хвалить ся — такі великі в них головки і пишні... що — ей Боже!

Другого дня по обіді вертала пані з проходу і вступила до неї. Застала її, як шила. Слухала її балаканки, а відтак спитала:

— Чому я в вас ніколи не бачу вишиваної сорочки, Параско? В гуцулок прецінь завжди біле вишиване.

Она змішала ся трохи.

— Та деє там є — відповіла, і поглянула по хаті, таким поглядом, що з него виділо ся відразу, що „нема.“ Відтак додала усміхнувши ся: — Аж тепер я вас оббрехала! в мене нема писаних сорочок! не люблю вишивати — тай так. І за дівчини не робила я сего ніколи. Бу-

вало виперу файно, щоб біліла як сніг, і так вбираю, жіночих робіт я не любила, і, таки скажу по правді, не люблю і тепер. Вірите чи ні? — Вигляд її хати свідчив о правді її слів.

— А що-ж ви таке любите? — питає пані.

— А що! челядинські, мужескі роботи. Треба граблі зробити, — зроблю. Треба дров врубати, — врубаву. Піти з кінями до коваля, — піду. Коновку збити, — зібю! Кілько разів ловила я коні у пана Куби на полонині — гей, гей!...

А відтак розсміяла ся весело.

— Чому ви смієте ся?

— Бо згадала, як не раз бувало. Я заводила кумедію! — Її очі розпалювали ся, мінили ся, молоділа під очима або лучше сказано: не переставала бути молодою.

— Хлопцям голову завертала — не так?

Кутики її уст здригнули ся свавільно. — „Та дуріли!“ — відповіла, і тими словами оповіла одну часть своєї історії.

Якою гарною мусіла она бути! І не лише лицем, що свідчило ще тепер о колишній майже інтелігентній, між тим простим народом незвичайній красі; але ще якоюсь иньшою, внутрішньою красою, повною дикого, невиробленого артизму і вічної молодости, що пробивали ся ще до тепер однаково сильно в кождім її слові,

поділ праці один робітник мусить хпати за ріжні роботи; а через те знов в жадній не може видосконалити ся. І так не тільки, що робітників є мало, але ще й ті не можуть бути досконалі. А се знов дальша причина, що культурна робота йде пиняво. Тут „лемішка“ ні при чім.

На те все нічого не порадять нові чи ніби нові, хоч би і як гарні на око та мудрі теорії на темат „ніхто не винен, сама я“; не допоможуть і найлогічніші дедуктивні висновки з вигаданих, хоч би як на око дотепних тез, коли те все не буде в згоді зі справденим станом річи. Серед чотирьох стін при столику з пером в руці дуже легко мудрувати і читати науки, хоч би й всему світови. Але від того на світлі ані одна коза не поросте вовною, ані один вовк не перестане їсти ягнят.“

Ту відповідь п. Борковського ми розберемо ближше, не для якоїсь полеміки з ним, лише задля самої справи, на нашу думку, дуже важної.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 18. вересня 1897.

Стан здоров'я Є. Ем. кардинала С. Сембратовича погіршив ся. Виравді рана по операції вже загоїла ся, але за те наступило запалене легких по правім боці.

Конкурс розписаний на посаду молодшого учителя при 2-кл. школі у Веренчанці, вишницького повіту, з рускою викладовою мовою. Подавати треба до 15-го жовтня; — дальше розписані конкурси на посаду надчителя при 2-кл. школі в Кліводині і учителів при 1-кл. школах в Луці і Крещатику, кіцманського повіту з рускою викладовою мовою. Речинець для подань до 20-го с. м.

За дорого. В останніх днях сего місяця має особна комісія розслідити рахунки спілки електричної, а на підставі оречення тої комісії має громада виплатити спілці гроші. Спілка жадає за трамвай 800.000 зр., але знавці кажуть,

що такий трамвай цілком сьміло можна вибудувати за 400.000 зр. Що жаdana ціна така висока, до того причинила ся сама спілка, бо будувала трамвай через два роки, хоч певно можна було то скорше зробити, а до того платила своїм робітникам італійським за багато, а вже-ж найвищі плати діставали німецькі інженери. Отже черновецька праса справедливо домагає ся, щоби комісія докладно і совістно переглянула ті рахунки і не накинута без потреби містови видатки.

Пан-отець і селяни. Під таким заголовком ми помістили в 190-ім числі нашої газети допис селянина Василя Червоняка з Крещатика, в котрій той селянин подав до прилюдної відомости свою жалобу против крещатицького пароха о. Хризантия Зеленчука. На се ми одержали „спростоване“, на котрім підписаний о. Зеленчук. В нім понанисовано багато дечого, що не стоїть в жадній звязи з нашою дописею, і ми ті уступи поминаємо цілковито. Мабуть і о. Зеленчук не брав їх на серію і лише тому, що вже від кількох літ не має нагоди розбалакувати ся на проповіді в церкві, хотів нам дати пробу свого таланту, о котрім ми зовсім не сумнівали ся, тим менше, що знаємо, як то часто о. Зеленчук при своїх фінансових операціях має нагоду писати ріжні листи, супліки і репліки.

До самої річи пише нам о. Хризантий Зеленчук в короткій так: Правда є, що на о. Зеленчука подав селянин Василь Червоняк жалобу до прав. консисторії; правда є, що о. Зеленчук дістав ту жалобу для свого оправдання (се цікаве, бо прав. консисторія питає обжалованого, чи він признає ся до вини; а коли він скаже, що ні, то готова мати не кого иншого, а селянина Червоняка за клеветника! — *Red.*); правда є й се, що о. Зеленчук купив на ліцитації ґрунт того селянина Червоняка, але бори́ни Боже, не на те, аби мати той ґрунт для себе, лише „щоби позичені гроші не пропали.“ Позичені? як то? Отже так: Червоняк мав довг у банку, а банок пустив его ґрунт на ліцитацію. О. Зеленчук заплатив той довг з своїх грошей, а при ліцитації купив ті два морґи поля Червоняка. Але, каже о. Хризантий Зеленчук, неправдою, а навіть клеветою є, що Червоняк служив у о. Зеленчука цілий рік; неправдою є й то, що о. Зеленчук засуспендований від трьох літ; неправдою є й те, що о. Зеленчук нищить крещатицьких селян матеріально — бо ж він має досить власного маєтку; — противно о. Зеленчук дуже порядний чоловік і любить иноді в біді помогти. — О певно! ми о тім

вповні переконані. О. Зеленчук прецінь поміг Василю Червонякови при ліцитації, закупивши танім коштом его два морґи поля! О. Зеленчук безперечно порядний, навіть дуже порядний чоловік, бо він має досить власного маєтку! Які-ж бо ті крещатицькі селяни не здогадливі і невдячні! Против такого порядного пароха подали до консисторії скаргу і світла консисторія мусіла того порядного пароха засуспендувати і вже через два чи три роки не може дійти кінця тим порядним махінаціям порядного о. Зеленчука! Нас лише дивує, чому той Василь Червоняк — за се він певно піде по смерті до некла! — так уперто говорить, що він таки цілий рік служив у о. Зеленчука, і чому ему та невдячна громада вірить! А він же ту громаду так любить!

Ми навіть чували, що о. Зеленчук помимо тої дописи селянина Червоняка так дуже любить, що коли своєю любовю обняв минувшого тижня его халупу, то потороцив навіть вікна. І кажіть же тепер, що той пан-отець не любить своїх парохіян! Ні, він їх любить, дуже любить, але таки найліпше припала ему до впадоби їх шкіра, она-ж для него така мила, така любя, бо дасть ся натягнути...

Деятилітня вандрівка листу. Редакція „Кіевлянина“ одержала недавно поштову карту, котра дивним збігом обставин відбула довгу, бо цілих 9 літ триваючу вандрівку, заким дійшла до рук, для котрих була призначена. Карта була вислана з Варшави 12-го січня 1888 книгарнею Гібетнера і Вольфа до книгарні Гінтера і Малецького в Києві, куди дійшла 22-го серпня 1897, то значить в часі, коли оба шефи фірми: Гінтер і Малецький померли і книгарня перейшла в инші руки. Яким способом лист міг через 9 літ подорожувати, доси ще не вяснено.

Армія спасеня. Так зове ся інституція, заснована англіканським пастором Booth-ом і дає инні докази своєї вельми гуманітарної діяльності, перенятої правдивою любовю ближнього. Тепер приміром закладає та армія в Берліні пристановище для упавших дівчат, оперте на найкрасших засадах. Подібні пристановища заложила вже „армія спасеня“ в Лондоні, Амстердамі, Копенгазі і завдяки тим заведенням на вернула на до бру дорогу понад 20.000 дівчат. Тепер пристановища числять близько 3000 пенсіонарок. Величний дім, будований нароком в тій цілі, стоїть день і ніч отвором для зголошующих ся до него жінок. О віроісповдане і мнущість зголошующих ся не питає ніхто. Пенсіонарки сего заведеня учать ся, відповідно до

в погляді єї мудрих блискучих очий, в кождім руху єї стрункої постаті, а найбільше в живих рухах єї голови, що все прибрана кокетливо в червоно-квітчасту хустку, приговувала несвідомо погляд до себе. Не мала ні крихти в собі з тої грубости, що пятає ся словом „мушкетство“, з котрим ніяк не може ані погодити ся, ані зілґати ся тонке чувство.

— Завертала! — повторила пані — а на остатку вийшла за старого, за вдівця. — Не так, Параско? Ваш чоловік був вдовець?

Она подивила ся проникливо на паню.

— Та відтак! Вдовець не чоловік? Ну — додала вінци — вийшла, але така була вже воля Божа і судільниць!

— А ваша ні? — подразнила єї пані.

— Або я знаю? От зійшли ся з противних сторін світа, щоби такі тутки побрати ся. Він чоловік сороклітний і я тогди девятьнацятлітня дівчина. Мала щасте, тай вже. Его не кождий має, инше то таке безщасне, що обходи его з далека, щоб не перейшло на тебе. В мене оно було, змалку було вже.

— Про ваше щасте ви мені ніколи не говорили, Параско, — каже пані, усміхаючись.

— Не розказувала, бо не питали.

— Ну, то закуріть собі, а руки най спічнуть трохи. Я буду слухати...

— Говорити не велике діло! — відповіла байдужно, а відтак набила свою коротку люльку, накала довший час мовчки, заким тютюн не запалив ся і стала оповідати. Жила від девятого року свого життя у своєї нанашки. Наймала ся в своїм селі і на службу, а що роботи не бояла ся ніколи, було їй всюди добре. В п'ятнадцятім році „поховала“ родичів. Єї батько був великий майстер — будовав церкви — а цілий єї рід славний. Два сини одного єї вуйка були таки дуже славні. Файні були оба і все разом держали ся. Оба витесували з дерева скрипки, сідла, боклаги; а одного разу пішли оба в ліс рубати дерево; дерево зломало ся і убило обох. Убило на місці. Їх і поховали разом в одну яму... А один знов, вуйкового сина син, Андрій ему на імя, і она ему тітка, — той вже найславнійший зі всіх. Дещо з того, що він витесував, забрав царський син. З такого роду она, і не з буковинських гуцулів.

— Одної днини — оповідала — казала мені нанашка, аби в велике пущене — саме з неділі на понеділок — покласти всі тоті річи, що носить ся того дня, т. є. в неділю — під подушку, і що той, що Богом суджений, прийде в сні.

Я так зробила.

Все, що мала, носила того дня на собі, уклала під подушку і лягла спати.

І сніло ся мені.

Сніть ся мені, що іду на гору з бесагами; в бесагах єіно. Іду високою горою в траві по пояс в ліс, а ліс сухий. Висохлий такий до найменшої галузки, аж порудів. Смутно так, тихо... Роздивлюю ся, — а передо мною взяла ся звідкись брама. З неї виходить чоловік, ні старий, ні молодий, і несе місяць в руках, викручує ним. Став перед мною і поклав мені руки на голову тай каже: „Дитино моя! яку гадку маєш таку май. Будеш іти сім миль і сім годин і найдеш свого судженого!“ Тай щез! — Се сніло ся мені. І минув собі час. Я не сиділа. Робила, і служила, гарувала, бо була сила. Гей, що за сила була в мене! — Жию собі... що мені за біда? Лиш на однім місці не могла довго бути. Все мене кудись тягне; все я десь-би ішла; до Буковини заманило мене іти. А-якже, до Буковини на роботу, до сїна. Літом прошу сестру Теклю іти туди зо мною — она не хоче. Найме ся де небудь і там вже чипить, мов приросла. Але я все мала на думці іти до Буковини, так присудили вже мені судільницьі.

Тай пішла.

(Дальше буде).

своєї здібности, прана біля, кравецтва, навіть веденя торговельних книг і кореспонденції. Учать їх офіцери армії спасення. В виду так хороших результатів посилюють ся на сю гуманітарну інституцію з усіх сторін щедри жертви.

Дуже поступова мати. В Прусах написала одна мати до учителя такий лист: "...Щодо біблійної історії, то не потребуєте моїй дитині затуманювати голови. То є наука для убогих людей; хто в ню вірить — я ні. Що мене обходять люди з-перед тисяч літ! Прошу, учіть о часах теперішних, а не о минувности; у вищих школах чогось такого не учать, але таких річий, що дітям є пожиточні, може французького або англійського. Взагалі держіть її (дівчинка в середнім відділі) цілком з-далека від всякої науки релігій. Моя дитина хоруге на голову і не може поняти таких історій." -- Здає ся, що та мати хоруге ще більше „на голову“ і то дуже тяжко!

Замотане свояцтво. Я заізнав ся — так розповідав молодий ще мужчина зі смутним лицем — з одною молодою вдовицею, що мешкала зі своєю дорослою пасербицею в тім самім домі. Я оженив ся з вдовицею. — Мій батько мав спосібність заізнати ся з нашою пасербицею, залюбив ся в ній і взяв її за жінку. Так стала моя жінка тещею свого тестя і з моєї пасербиці зробила ся моя мачуха, а вітчим став пасербом. — Моя мачуха, пасербица моєї жінки, породила сина, отже брата, бо він є сином мого батька і моєї мачухи, а що він є сином нашої пасербиці, то моя жінка стала его бабкою, а я дідом мого першого брата. — Мене і мою жінку поблагословив Бог також сином. — Моя жінка, перва сестра мого сина, є заразом его бабкою, бо він є сином її пасерба, а мій батько — швагром моєї дитини, бо его сестра є моєю жінкою. Я є братом мого власного сина, що є дитиною моєї першої бабки. — Я є

швагром моєї мами, моя жінка тіткою власного сина, мій син внукою мого батька, а я є моїм дідом. — Страшно!

Смерть від нафти. В Золочеві купувала перед кількома днями дочка тамошнього механіка Ребіха в однім скленку нафту. З неосторожності облила жидівка дівчину нафтою, а коли дівчина звернула на то її увагу, — она хотючи дитині показати, що говорить неправду, приблизила до неї запалену свічку. Очевидно запалила ся одіж на дівчині в одній хвили, а від подуміни займила ся ще й нафта в блишанці, котру крамарка держала в руці. Дівчина, обхоплена подуміною, вибігла на улицу, де побачив її жандарм Яким Балько і розвиненим плащем окрив дитину та угасив на ній огонь. Однак жита вже не уратував дівчині, бо бідна жертва померла на другий день в страшних муках. — Два дни пізніше помер в Золочеві улан з 13-го полку уланів, попарений нафтою з власної неосторожності.

Щасливий батько. В Коршмині, равського повіту, повила Параска Заяць, 36-літна жінка селянина, четверо дітей, з тих трое дівчат і одного хлопця. Одна дівчина по трох днях померла, прочі діти і матір здорові.

Телеграми „Буковини“.

3 дня 18-го вересня 1897 року.

Відень. Повітовий комісар Іван Бумбак іменованій подійним комісарем на Буковині.

Відень. Урядова Wiener Ztg. оголошує порядок іспитовий для кандидатів на учителів при гімназіях і реальних школах.

Берлін. Kreuzzeitung доносить, що явись мантий видавав себе за австрійського архикнязя Франца Фердинанда і під іменем д-ра Аренда увів молоду, а богату панну. Підозрівають, що той фальшивий архикнязь був агентом торговців дівчатами.

Білгород. Кабінет Сіміча подасть ся по повороті короля в димісію, бо король без відомости правительства зійшов ся в Парижі зі своїм батьком, екс-королем Міляном.

Новий Йорк. З Мексика доносять, що товна людий в ночі напала на вазницю, витягнула звідтам вазнів і поубивала їх. Двадцять напастників арештовано.

Мадрит. На радї міністрів розбирали ту справу, що єпископ з Майорки викляв міністра фінансів. Рішено вислати до папи ноту. Міністер має подати ся в димісію.

П. М.

Сим маю честь повідомити П. Т. Публику, що я з днем 24. липня с. р. отворила у Вижниці

ТОРГОВЛЮ МІШАНИХ ТОВАРІВ

разом з

комнатною до снідань.

Поручаю Впв. місцевій і доокрестній публиці каву, чай, цукор, вино, Портер, пиво, СЬВІЧКИ ЦЕРКОВНІ і СТОЛОВІ, папір, прибори шкільні, Фарбу і щітки.

Висилка на село виконує ся відвратною почтою.

Услуга скоро, ціни низькі!

З глибоким поважанем

АННА МОСКВА.

НОВА ФІРМА РІТБЕРГ і ШЕНБАВМ В ЧЕРНІВЦЯХ,

ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хінського срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Одинокий склад і продаж правдивих російських кальшів і черевиків до снігу.

Кальші

легкі, 75 грамів.

для мужчин 1-90
" панв 1-65

Високі
і
низькі

КАЛЬОШІ,

з задю витаті для пп. офіцирів.

Великий вибір

ЧЕРЕВИКІВ до СНІГУ

для мужчин і женщин, дівчат і хлопців.

Най-
но-
війші!

черевики для гімнастики з гуми.

а 1-10

Кальші для дітей, навіть однолітних.

10% рабату!!

даємо лише ми від цін за біле др-а Егера після ціниника.

Великий склад КОЛДЕР до подорожи почавши від 1-00 зр.

ЧЕРЕВИКИ

для мужчин, шкіряні, з гумою, . . .	2-50 зр.— 6— зр.
" хлопців " " " " " " " " " " " "	2-50 " " " " " " " " " " " "
" дам, " " " " " " " " " " " "	2-50 " " " " " " " " " " " "
" " до шнурованя " " " " " " " " " " " "	2-35 " " " " " " " " " " " "
" " до зацілюваня " " " " " " " " " " " "	3-98 " " " " " " " " " " " "
" " лякерки, мешти з шпангою " " " " " " " " " " " "	1-75 " " " " " " " " " " " "
" " з козячої шкіри, мешти " " " " " " " " " " " "	1-35 " " " " " " " " " " " "
" дівчат, шкіряні, т. зв. Bergsteiger " " " " " " " " " " " "	1-85 " " " " " " " " " " " "
" дитий " " " " " " " " " " " " " " " "	1-10 " " " " " " " " " " " "
" хлопців, ЧОВІТКИ " " " " " " " " " " " "	3— " " " " " " " " " " " "

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ** до гімнастики до стикованя!

Найновіші Краватки

вузли, мани, Левалієля до вязаня, від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

Рукавиці Glacé,

з оленя шкіри, з шведского шовку, з ниток найліпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД

правдивих ШНУРІВОК з фішбінами.

Одинокий склад **ЦИЛІНДРІВ** і кляків, з фабр. Месмера і Сп.

Одинокий склад з фабрики **І. ГІКЛЯ** і Синів в Найтішайні

КАПЕЛЮХІВ

для мужчин, тверді, чорної і иньшої барви, почавши від 1-18 зр. для мужч., тирольскі від 1-18—2-28 " хлопців тироль. від 0-78—1-18 " дитий капелюшки моряків брові в різних барвах, від 1-98.

ПАРАСОЛІ

з зелізними ручками

з чистого шовку від 3— — 6— на-пів зі " " 1-38 — 1-98. з чистої вовни " " 1-58 — 2-18. на-пів з вовни " " 0-98 — 1-58. з англійскими деревлними ручками від 0-75 — 1-90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР

ПАРАСОЛІВ

полотняних.

Найновіші англійскі **ПАЛИЧКИ.**

Величезний вибір

БІЛЯ

для мужчин, гладке від 1-10 поч. " " з фалдами " 1-38 " " гафтоване " 1-58 "

КАЛІСОНИ

з найліпшого Gradl-полотна, французского крою від 0-98 поч.

Корсетки для мужчин, гладкі, гафтовані, білі і в иньних барвах, від 0-18 зр. поч.

Льняні хусточки в модних барвах,

12 штук від 0-80 — 1-10.

ПОНЧОХИ

від 1-50 — 3—.

КОВНІРИ і МАНШЕТИ

Маншети, I. сорти, почвірні, 6 штук 1-80.

Маншети, II. сорти, почвірні, 6 штук 1-50.

Ковніри I. сорти, почвірні, 6 штук 1-05.

Ковніри II. сорти, почвірні, 6 штук 0-30.

Ковніри для хлопців 6 штук 0-80.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

За редакцію відповідає **Осип Маковей.**